



MICHELIN

SZTOKHOLM



Tytuł: Sztokholm. Michelin

Teksty: Stockholm. Week-end

Tłumaczenie: Justyna Nowakowska, Ewa Poniedziałka, Magdalena Stonawska

Aktualizacja: Magdalena Stonawska

Redaktor prowadzący: Agnieszka Krawczyk

Redakcja: Aleksander Król

Projekt graficzny: Dawid Kwoka

Skład i redakcja techniczna: Sabina Suchy

Projekt okładki: Jan Paluch

Zdjęcie na okładce: © Grisha Bruev / Shutterstock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

Księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beszm1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-6252-9

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie

MICHELIN TRAVELPARTNER, 27 cours de l'île Seguin - 92100 Boulogne-Billancourt

Copyright © for the Polish Edition by Helion SA, 2020

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

SPIS TREŚCI

Nasze podpowiedzi _____	6
Sztokholm w trzy dni _____	8

INFORMACJE PRAKTYCZNE _____ 11

Przed wyjazdem _____	12
Transport _____	13
Odkryjmy Sztokholm inaczej _____	14
Na miejscu _____	16
Informator A–Z _____	19
Noclegi _____	23
Restauracje _____	26
Kawiarnie i puby _____	31
Rozrywka _____	33
Zakupy _____	37
Kalendarz świąt i wydarzeń kulturalnych _____	41

ZAPROSZENIE DO PODRÓŻY _____ 45

Sztokholm dzisiaj _____	46
Historia _____	50
Architektura i sztuka _____	57
Kuchnia _____	65

SZTOKHOLM _____ 67

Gamla Stan _____	68
Pałac Królewski _____	74
Helgeandsholmen _____	77
Riddarholmen _____	79
Södermalm cz. wschodnia _____	82
Södermalm cz. zachodnia _____	87
Kungsholmen _____	90
Norrmalm _____	93
Skeppsholmen _____	99
Östermalm _____	103
Djurgården _____	108

OKOLICE SZTOKHOLMU _____ 117

Skärgården _____	118
Drottningholm _____	122
Birka _____	125
Hagaparken _____	126
Millesgården _____	128
Ulriksdals Slott _____	130
Wokół jeziora Melar _____	132

INDEKS _____ 143

SPIS PLANÓW I MAP

Gamla Stan, Riddarholmen _____	69
Norrmalm, Östermalm, Skeppsholmen, Kungsholmen, Djurgården _____	94–95
Jezioro Melar _____	132–133

SKÄRGÅRDEN

(Archipelag Sztokholmski) ★ ★ ★

Dumą Sztokholmu jest przepiękny archipelag zachwycający niezwykłym bogactwem krajobrazów, od bujnej roślinności porastającej przybrzeżne wyspy po nagie klify smagane silnymi morskimi wiatrami. Wielu artystów i pisarzy zachwyliło się urokiem archipelagu, który na kartach literatury uwiecznił August Strindberg w swojej powieści *Mieszkańcy Hemsö*, a na płótnie tacy artyści jak Bruno Liljefors i Anders Zorn.

Usytuowanie

Dojazd: Promy kursują z centrum Sztokholmu do różnych części archipelagu, z trzech nabrzeży: **Strömkajen** (autobus linii 65), **Strandvägen** (autobusy linii 47 i 69) i **Nybrokajen**. Działa również wiele firm oferujących połączenia promowe.

Warto wiedzieć: Istnieje możliwość wykupienia karty ryczałtowej umożliwiającej skorzystanie z dowolnych rejsów (www.waxholmsbolaget.se – *båtluftarbiljett*, 5 dni, 445 SEK). Jeśli nie ma się więcej niż kilka godzin, warto przyjrzeć się wyspom, na które dojeżdżają autobusy – mają zazwyczaj więcej kursów niż łodzie.

Tło historyczne

Archipelag, rozciągający się na długości ok. 70 km od Sztokholmu w kierunku

wschodnim, aż do otwartych wód Bałtyku, a z północy na południe na długości 140 km, składa się z 24 tys. wysp i podwodnych skał, z których tylko 150 jest zamieszkałych przez cały rok. Obszar ten, usiany 50 tysiącami letnich domków i chat, jest ulubionym miejscem wypoczynku mieszkańców Sztokholmu, zarówno w czasie weekendów, jak i w wakacje.

Zwiedzanie

Gustavsbergs Hamn (Port Gustavsberg) ★

30 min drogi od Slussen w centrum Sztokholmu, dojazd autobusem 474, należy wysiąść w Farstaviken. Połączenia promowe (1 godz. 45 min) między Sztokholmem i Gustavsbergs Hamn od końca VI do poł. VIII – tel.: 570 132 00.



© Igo Groschev / Stock.adobe.com



Fabryka porcelany (Porslinsmuseum)

Odelbergs Väg 5 – tel.: 519 543 00 – www.nationalmuseum.se/gustavsbergs-porslinsmuseum – wt.–nd. 11.00–17.00 (czw. do 21.00, pt. do 19.00) – wstęp wolny na wystawy stałe.

Została zbudowana w 1825 r. niedaleko niewielkiego portu Gustavsberg. W 2004 r., 10 lat po zamknięciu fabryki, budynki wzniesione między 1825 i 1940 r. zostały przekształcone w Narodowe Centrum Sztuki i Designu, prawdziwą wizytówkę przemysłowego i kulturalnego dziedzictwa Gustavsberg i tradycji, którą kultywują liczni artyści i rzemieślnicy. W najstarszym budynku, **Gula Byggningen**, prezentowane są wystawy. Znajduje się tu również punkt sprzedaży wyrobów z ceramiki, porcelany, szkła, drewna i metalu. Chronologiczna ekspozycja prezentuje wyroby fabryki od 1827 r. do jej zamknięcia w latach 90. XX w. W interaktywnej przestrzeni zwiedzający mogą spróbować swoich sił w malowaniu wyrobów ceramicznych.

Centrum informacji turystycznej

mieści się w budynku z cegły, z okrągłą wieżą górującą nad malowniczym portem jachtowym. W skład kompleksu wchodzi również restauracja, kawiarnia, sklepy, pracownie artystów i hotel.

Najważniejsze wyspy

Fjäderholmarna

Liczne promy z Nybrokajen – www.fjaderholmarna.se – na wyspy położone najbliżej Sztokholmu można dopłynąć w zaledwie 20 min.

Cztery wyspy najbliżej Sztokholmu. Do szybkiego zaczerpnięcia wypięszonego powietrza. Głównym atutem są restauracje, kawiarnie i pracownie rzemieślników na głównej wyspie, Stora Fjäderholmen. Stowarzyszenie Allmogebåtar opiekuje się starymi nor-dyckimi statkami. Możliwość zwiedzenia destylarni whisky.

Vaxholm

Regularne połączenia promowe ze Strandvägen (długość rejsu wynosi 50 min). Połączenia autobusowe (linia 670 ze stacji metra Tekniska högskolan w Sztokholmie) – www.vaxholm.se. Twierdza – VI–VIII: 11.00–16.00 – tel.: 12 00 48 70 – www.vaxholmsfastning.se – 80 SEK. Miasto (7 tys. mieszkańców) o tej samej nazwie z interesującymi sklepami i dobrą infrastrukturą turystyczną jest pierwszym przystankiem w podróży po archipelagu. **Twierdza** zbudowana częściowo w XVI w., strzegła wejścia do kanału prowadzącego do Sztokholmu.

Budowla jest położona na wysepce na wprost miasta i przypomina o strategicznym położeniu Vaxholmu.

Grinda

Prom ze Strandvägen (długość rejsu: 2 godz.).

Zielona wyspa, leżąca niedaleko Sztokholmu, jest bardzo popularnym kąpieliskiem. W ciągu dnia warto wybrać się na **spacer**. W porcie znajduje się wypożyczalnia kajaków.

Sto lat temu wyspa została zakupiona przez pierwszego dyrektora Fundacji Nobla, który wznosił tu dom w stylu modernistycznym (1906), obecnie przekształcony w gospodę. Na wyspie jest kilka opcji noclegowych – pokoje gościnne w gospodzie, hostel i liczne domki letniskowe. Te ostatnie pochodzą z lat 40. ubiegłego wieku, kiedy miasto Sztokholm kupiło wyspę i stworzyło miejski kurort.

Znajduje się tu także mała farma ze sklepem, w którym można kupić wyroby spożywcze własnej produkcji. Idealne na piknik!

Möja

Prom ze Strandvägen lub Strömkajen (długość rejsu: 2,5–3 godz.) – www.mojaturistinfo.se.

Jest to jedna z największych wysp we wschodniej części archipelagu, zamieszkała na stałe przez 250 osób, które zajmują się rybołówstwem i rolnictwem, a więc typowymi dla archipelagu rodzajami działalności. Möja jest dobrym miejscem do **piesznych wycieczek**; z kąpeli lepiej zrezygnować.

W **Berg**, największej miejscowości w okolicy, można znaleźć kawiarnię, sklepy oferujące wyroby lokalnych rękodzielników i niewielkie muzeum. Wyspa jest również ważnym ośrodkiem **sportów kajakowych**, które od kilku lat cieszą się w Sztokholmie niesłabnącą popularnością. Na miejscu istnieje możliwość przenocowania i wypożyczenia kajaków.

Finnhamn

Prom ze Strandvägen lub Strömkajen (długość rejsu: 2–2 godz. 45 min) – www.finnhamn.se.

Finnhamn, składająca się z **trzech wysp**, leży w miejscu, gdzie północna część archipelagu spotyka nagie klify skalistych wysp położonych na krańcach tej krainy.

Zapaleni spacerowicze docenią tu urokliwe, wąskie ścieżki, natomiast miłośnicy kąpeli słonecznych gładkie skały i niewielkie piaszczyste plaże.



© Alex Wolff/88 / Shutterstock.com

Twierdza na wyspie Vaxholm

Sandhamn

Prom ze Strandvägen lub Strömkajen (długość rejsu: 2 godz.) lub autobus linii 433 do Stavsns Brygga (50 min) i następnie prom (1 godz.) – www.sandhamn.se. Bez wątpienia jest to najbardziej znana miejscowość wypoczynkowa na obszarze archipelagu. Od XVIII w. była ona ulubionym portem marynarzy, a dziś cieszy się ogromną popularnością i jest prawdziwą mekką miłośników żeglarsstwa.

Tutejsze **miasteczko**, z wąskimi uliczkami, przy których tłoczą się domy, jest miejscem, w którym warto się zatrzymać. W trylogii *Millennium* Stiega Larssona dziennikarz Mikael Blomqvist posiada tu chatę.

Utö

Z T-Centralen należy pojechać pociągiem (pendeltåg) do Västerhaninge, następnie autobusem linii 846 w kierunku Årsta slott. Następnie trzeba wysiąść przy przystani Årsta brygga, skąd odpływają promy Silverpilen do Utö, długość rejsu: 35 min – www.utoturistbyra.se.

Utö, położone na południowym krańcu archipelagu, jest zamieszkane przez zaledwie 200 osób. Chlubą miejscowości jest najstarsza w Szwecji **kopalnia rudy żelaza**, której głębokie szyby wciąż można podziwiać. Jest tu niewielkie muzeum poświęcone wydobywaniu żelaza.

Ängsö

Prom ze Strömkajen (długość rejsu: 2 godz.) – www.blidosundsbolaget.se. Jest to jedyna skalista wyspa, której w 1909 r. nadano status **parku narodowego**. Jak wskazuje nazwa („Wyspa łąki”), położona na północ od Sztokholmu Ängsö jest miniaturowym roślinnym rajem, w którym mieszka

wiele gatunków ptaków i który zachował rolniczy krajobraz typowy dla XIX w.

Rödlöga i Svartlöga

Prom ze Strömkajen (długość rejsu: ok. 4 godz.).

Dwie wyspy, położone dosyć daleko od Sztokholmu, w północnej części archipelagu, cieszą się ogromną popularnością wśród miłośników **żeglarsstwa**.

Bullerön

Możliwość dojazdu specjalnymi środkami transportu. Autobus linii 433 lub 434 ze Slussen w Sztokholmie do Stavsns Vinterhamn. Następnie przejazd wodną taksówką: Taxi-boat Stavsns Båttaxi (tel.: 571 501 00) lub Nämö Båttaxi (tel.: 571 580 14).

Bullerön, położone na krańcach archipelagu, może się pochwalić wyjątkowym środowiskiem naturalnym. W 1908 r. wyspę kupił artysta **Bruno Liljefors**, który wcześniej prowadził na niej obserwacje ptaków. Należący do niego pawilon myśliwski jest otwarty dla zwiedzających.

Huvudskär

Autobus linii 839 ze stacji Haninge C do Dalarö Hotellbryggan, na południe od Sztokholmu, następnie rejs promem o 10.00 z Dalarö, latem codz. oprócz pn. statkiem M/S Jungfrun (tel.: 500 330 20). Długość rejsu: 2 godz.

Ze względu na położenie na obrzeżach archipelagu ta grupa nagich wysp, których gładkie skały wynurzą się z fal, pozostała odizolowanym miejscem. Jest ono dobrze chronione przez swojego właściciela, Fundację Archipelagu. Schronisko młodzieżowe mieści się w dawnej izbie celnej.

DROTTNINGHOLM ★ ★ ★

Imponująca rezydencja królewska w Drottningholm, w której skład wchodzi pałac, teatr, ogrody i chiński pawilon, została w 1991 r. wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO, jako jeden z pierwszych obiektów w Szwecji. Rodzina królewska zajmuje południowe skrzydło pałacu.

Usytuowanie

Dojazd: Pałac znajduje się na wyspie Lovön na jeziorze Melar, na przedmieściach Sztokholmu. Statkiem (1 godz.) z nabrzeża położonego na wprost Stadshuset (tel.: 12 00 40 00 – www.stromma.se – 220 SEK w obie strony, 330 SEK ze zwiedzaniem zamku. Dzieci w wieku 6–15 lat 110–165 SEK) lub M Brommaplan, następnie autobusem linii 301 i 323 do Drottningholm.

Warto wiedzieć: W czasie rejsu statkiem z daleka można podziwiać fasadę i główne wejście.

Tło historyczne

Królewska historia tego miejsca zaczęła się w XVI w. od zainteresowania, jakim obdarzył wyspę król Gustaw Waza. Prace związane z budową zamku rozpoczęto w 1661 r., po tym jak posiadłość Drottningholm została kupiona przez królową Jadwigę Eleonorę. Na jej zlecenie powstał w tym miejscu pałac

w stylu renesansowym, otoczony barokowym ogrodem. W roku 1764 królowa Ludwika Ulryka, żona Adolfa Fryderyka, nakazała budowę teatru dworskiego, gdzie współcześnie mieści się muzeum. Natomiast w 1777 r., na zlecenie Gustawa III pałac został przebudowany w stylu klasycystycznym, a ogród przekształcono w park w stylu angielskim. Od 1981 r. to tutaj, a nie w Zamku Królewskim w Sztokholmie, mieszka szwedzka rodzina królewska. Mimo to znaczna część pałacu jest udostępniana dla zwiedzających.

Zwiedzanie

Pałac

Tel.: 402 62 80 – www.kungahuset.se – V–IX: 10.00–17.00; X: 10.00–16.00 (w poniedziałki nieczynne); pozostała część roku: czynne w wybrane weekendy (szczegółowe informacje na stronie internetowej) – 130 SEK (dzieci i młodzież



© Sveriges / Fotolia.com

Królewska rezydencja w Drottningholm

w wieku 7–17 lat i studenci 90 SEK) – możliwość zwiedzania w języku angielskim.

W 1662 r. architekt Nikodem Tessin starszy został zatrudniony przez królową matkę, Jadwigę Eleonorę, małżonkę króla Karola X Gustawa, do zaprojektowania pałacu na wzór rezydencji francuskich i niderlandzkich.

Pomimo licznych zmian, w **apartamentach** ★ ★ ★ przeważa dekoracja barokowa. Pełne przepychu **stiukowe zdobienia** schodów są dziełem włoskiego mistrza **Giovanniego Carovy**. Nad wystrojem wnętrz pracowało wielu renomowanych artystów.

Oficjalne apartamenty są udostępnione dla zwiedzających. Na szczególną uwagę zasługuje przepiękna komnata reprezentacyjna królowej Jadwigi Eleonory, zaprojektowana przez **Nikodema Tessina (starszego)** i ukończona w 1683 r. Czerń i złoto były obowiązującymi barwami do 1701 r., kiedy królowa matka zakończyła oficjalną żałobę i poleciła ozdobić pomieszczenie w odcieniach błękitu – taki wystrój możemy podziwiać współcześnie.

Wspaniała **biblioteka** królowej Ludwiki Ulryki, wykonana przez **Jeana Erica Rehna**, zasługuje na uwagę, gdyż jest dobrym przykładem stylu gustawiańskiego.

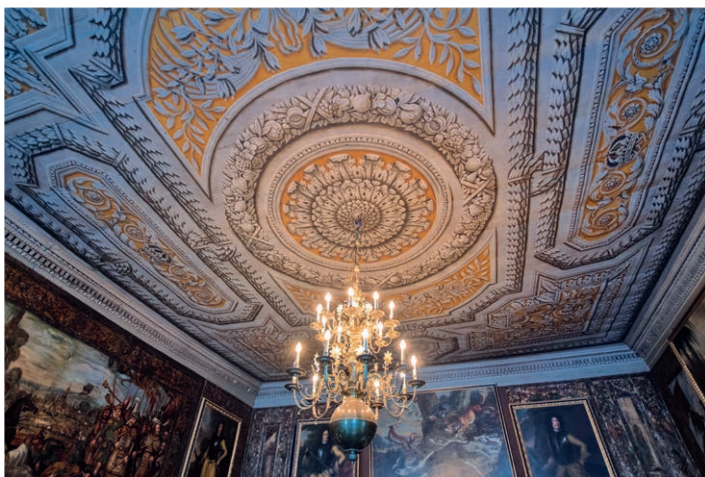
Drottningholms Slottsteater (Teatr Królewski w Drottningholm) ★ ★

Tel.: 556 931 00 – www.dtm.se – **zwiedzanie z przewodnikiem pt.–nd. VI–X: 11.00–16.30; XI–poł. XII: tylko w weekendy – 100 SEK (wstęp dla dzieci do 18 r.ż. za darmo).**

Teatr Królewski, perła architektury barokowej, został zaprojektowany przez **Carla Fredrika Adelcrantz**a dla królowej Ludwiki Ulryki. Budynek, mający zastąpić poprzedni teatr zniszczony przez pożar, został wzniesiony dla trupy francuskich aktorów na szwedzkim dworze. Pierwsze przedstawienie odbyło się w 1766 r., ale lata świetności tego małego teatru przypadły na okres panowania Gustawa III, wielkiego mecenasa sztuki, który w 1773 r. założył Królewską Akademię Muzyczną i Operę Królewską.

Czystość linii, harmonia proporcji i subtelność zdobień w odcieniach błękitu i bieli czynią gmach dekoracyjnym arcydziełem. Na uwagę zasługuje drewniany mechanizm wykonany przez Donato Stopaniego. W 1791 r. architekt **Louis Jean Desprez** (1743–1804) wzbogacił wnętrze o salę balową, w której latem odbywają się przedstawienia operowe i baletowe.

W czasie zwiedzania z przewodnikiem można obejrzeć sale reprezentacyjne,



Wspaniałe wnętrza pałacu



© dudajov / Stock.adobe.com

Pawilon chiński

foyer położone na wprost parku w stylu angielskim i audytorium, w którym można usłyszeć dźwięki maszyny imitującej grzmoty i szum wiatru. Istnieje również możliwość podejrzenia prób do spektaklu, np. *Orlando* lub innych sztuk przewidzianych w bieżącym repertuarze.

Ogrody ★ ★

W 1681 r. **Nikodem Tessin (młodszy)** rozpoczął prace nad projektem idealnie symetrycznych ogrodów barokowych, wokół których ciągnęłyby się lipowe aleje. Klomb położony najbliżej pałacu, wyróżniający się złożonym wzorem, został zastąpiony trawnikami otoczonymi żywopłotami z bukszpanu. *Fontanna Herkulesa*, będąca dziełem **Adriana de Vriesa**, została przywieziona – podobnie jak inne rzeźby z brązu ustawione w ogrodzie – jako łup wojenny z Pragi w 1648 r. lub z Danii w 1659 r. Nieco dalej można zobaczyć ogród wodny z 10 wodotryskami i trawnikami otoczonymi bukszpanem. Ogród przy wejściu został zmieniony zgodnie z pierwotnym projektem.

Uzupełnieniem parku krajobrazowego są dwa zbiorniki wodne, kanały, wyspy i mosty w stylu angielskim – park został zaprojektowany w 1780 r. jako przeciwwaga dla ogrodów o symetrycznym układzie. Miało go zdobić wiele pomników, ale jedyną ukończoną dekoracją jest gotycka wieża wykonana przez **Louisa Jeana Despreza**.

Pawilon chiński (Kina Slott) ★

Godziny otwarcia takie same jak w pałacu – wspólny bilet.
Egzotyczny pawilon chiński to budynek łączący styl rokoko i *chinoiserie* (styl nawiązujący do kultury chińskiej), modny w Europie w XVIII w. Pawilon, który można dziś podziwiać, stanął na miejscu budowli wzniesionej w 1753 r. z okazji urodzin królowej Ludwiki Ulryki. **Carl Fredrik Adelcrantz** zrealizował tę chińską fantazję w latach 1763–67. **Jean Eric Rehn** pokazał swój kunszt, projektując komnaty w barwach czerwieni, zieleni, żółci i błękitu, ozdobione lakowymi panelami, pełnymi przepychu dekoracjami i witrzynami, w których prezentowane są delikatne chińskie przedmioty.

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION



1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 **Helion SA**

SZTOKHOLM



Ruszaj w świat z przewodnikiem Michelin!

- poręczny format
- czytelny układ treści
- fascynujący portret miasta
- liczne ciekawostki
- aktualne informacje praktyczne

Michelin zaprasza Cię do wspólnego odkrywania najpiękniejszych zakątków Sztokholmu. Z tym przewodnikiem zwiedzanie będzie prawdziwą przyjemnością! Szukasz niezwykłych miejsc i intrygujących zabytków? Nic prostszego! Dzięki gwiazdkom przy nazwach obiektów i dzielnic nie pominiesz żadnej turystycznej atrakcji. Szczegółowe plany i mapy ułatwią poruszanie się po mieście i regionie. Starannie dobrane propozycje miejsc pomogą Ci znaleźć niebanalny nocleg, restaurację czy kawiarnię, w których spędzisz wyjątkowe chwile.

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych:

- ★★★ zobacz koniecznie
- ★★ warto odwiedzić
- ★ godne uwagi

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
tel.: 0 801 339900
kom.: 0 601 339900

ISBN 978-83-283-6252-9



9 788328 362529



Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

Cena 24,90 zł